

REDACTIUNEA.
 Administrațiunea și Tipografia,
 BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu
 se primesc. Manuscrisurile
 nu se restituie.

INSERATE se primesc la AD-
 MINISTRAȚIUNEA în Brașov și a
 următoarele Birouri de anunțuri:
 În Viena: E. Dukas Nachf.
 Max. Augenthaler & Emrich Lechner.
 Heinrich Schalk. Rudolf Mosse.
 A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
 În Budapesta: A. V. Seibor-
 gur, Ekstein Bernat. În Ham-
 burg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 ză garmond pe o coloană 6 cr.
 — Publicații mai dese după
 tarife și învoială.
 RECLAME pe pagina a 8-a o
 seziă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA” iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se primumără la toate ofi-
 ciele poștale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea. Piața mare
 Târgul Inului Nr. 30, etajul
 I.: Pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
 luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr.
 v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
 namentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 197.

Brașov, Luni-Marti 5 (18) Septembrie.

1900.

Serbările din Blășiū.

Astăzi se încep în Blășiū serbările aniversării de două sute de ani dela unirea cu biserica Romei, cari s'erbări vor dura trei zile și se vor ține și în întreaga provincie metropolitană la finele lunii curente.

Aniversarea acēsta, care reamintesc o epocă de cea mai mare însemnătate în viața poporului român din Transilvania, Bănat și Țera unghurească, a fost mai întâi sulevată și cerută în sinodele protopopesci din primăvara și vara anului trecut și în urmă a fost hotărâtă de a se face de către Sinodul arhidieceșan din Blășiū.

Tote aceste întruniri preoțesci s'au ținut din incidentul nouelor și grelelor lupte, ce se impuneau bisericii române unite în urma uneltirilor din timpul de față îndreptate în contra existenței, organizațiunii și vașei sale de către adversarii ei seculari. De aceea pe lângă simțul de pietate și de alipire către biserică, ce a condus pe părinții Sinodelor, ei au avut în vedere de sigur, ca prin aniversarea acēsta provincia metropolitană de Alba-Iulia să se manifesteze existența ei de sine stătătoare, pe baza trecutului său istoric. Acēsta vom înțelege-o și mai bine având în vedere, că adversarii vieții autonome a bisericii române unite ved cu ochi răi acēsta manifestare, căci ei ar fi dorit, ca Blășiul și totă provincia metropolitană să ia parte la serbările catolice dela Strigoniū, identificându-se cu catolicii unguri, de pildă cum au făcut Rutenii.

Prin aceea, că tot din îndemnul aniversării I. P. S. Sa Archiepiscopul și Metropolitul a conchemat și sinodul provincial pe ziua de mâne 5 (18) Septembrie 1900, s'a accentuat și mai mult caracterul amintit al manifestațiunii.

Serbările dela Blășiū rechēmă în memoria stăruințele, suferințele speranțele și desamăgirile, succesele și pierderile și luptele nesfârșite ale

unei părți însemnate a poporului nostru ciscarpatin pentru îmbunătățirea sortii sale prin biserică și cultura lătită de ea. Tote aceste momente din viața noastră națională bisericească trec pe dinaintea ochilor noștri sufletesci. Vedem de-o parte lupta gignatică a unor arhieriei vrednici, plini de abnegare și pētrunși de dorul de a vedē poporul ridicat la o treptă demnă de omenime și de a apēra drepturile, aședemintele rēsăritene și caracterul național al bisericii; și vedem de altă parte, persecuțiunile și intrigele nesfârșite ale adversarilor, cari au voit să se folosescă de unire pentru a desbina pe Români și a-i aduce în aservire față cu catolicii unguri, în care stare înainte de unire ajunseseră episcopii și întreg clerul față cu calvinismul. Vedem înălțându-se focarul școlilor din Blășiū; vedem trinitatea Clain, Șincai și Maior ridicând drapelul originii noastre latine săpată în monumentul aere perennius de pe fofurul lui Traian din Roma; îi vedem încunjuțați, urmași și imitați, de mândra pleiadă, care a pus temelia școlii noastre naționaliste; vedem, în fine, că cu încetul cu încetul s'a mai îmbunătățit și situațiunea materială a clerului trecut la unire, care mai înainte era de tot tristă, îl vedem bucurându-se și el de ore-care scut. Vedem în timpul cel mai nou, cum din episcopia umilită, prigonită și subminată de Iesuiți, în urma glorioșei repurtate de armele luptătorilor noștri dela 1848/49 s'a făcut Metropoliă, și cum clerul din întreaga acēsta Metropoliă a ajuns la un grad însemnat de cultură în raport cu trecutul.

Tote aceste le vedem. Dēr când ne bucurăm de succesele dobēndite în favorul luminării și a înaintării poporului nostru, trebuie să ne gândim în aceste momente însemnate și la lucrarea de subminare a contrariilor bisericii și ai neamului nostru, care — cu tote stăruințele și progresele făcute în acești

douē-sute de ani în sinul bisericii române unite, și cu tote că ea are hierarchia proprieă, arhieriei și preoți luminați, — totuși acēsta lucrare a neadurmiților și neimpăcaților contrari se continuă încă și astăzi, amenințând cu cele mai mari pericole chiar existența bisericii române greco-unite.

La apărarea în contra acestor mari pericole trebuie să se gândescă Români întruniți la serbările din Blășiū și să se inspire de spiritul apostolic al nemuritorilor fii ai bisericii, a căror grije a fost de a păzi înainte de tote caracterul ei național, ca ochii din cap.

Convocarea

Congresului național bisericesc gr. or.

Ioan, din îndurarea lui Dumnezeu arhieriscop al bisericii ortodoxe în Transilvania și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Preasăntiților frați episcopi, venerabilelor consistore eparchiale, onorabililor deputați congresuali, iubitului cler și popor din provincia Noștră metropolitană: dar și milă dela Dumnezeu, și salutarea Noștră cordială!

Având în vedere §§. 151 și 152 din statutul organic, convocăm și prin acestea declarăm de convocat congresul ordinar național-bisericesc al provinciei Noștre metropolitane la biserica parochială din cetatea Sibiiu, pe Dumineca ce cade în 1 (14) Octombrie a. c. la 9 ore înainte de amiazi, în care și după terminarea ritualelor bisericesci va urma numai decât deschiderea congresului și se vor începe lucrările congresuale conform regulamentului afacerilor interne.

Dat în reședința Noștră arhieriscopescă-metropolitană în Sibiiu, la 31 August (13 Septembrie) 1900.

Ioan Meșianu, m. p.

Sinod provincial.*)

În 18 Sept. st. n. c. se va întruni la Blășiū sinodul provincial al Românilor gr. uniți aprōpe după 10 ani érași. În tot anul ar dori totă inima gr. unită română să se întrunescă, dēr nu sinodul provincial al Românilor gr. uniți, ci sinodul general al Românilor gr. uniți, căci numai dela acesta se pōte spera vindecarea multelor rele, ce bântue biserica și invēțământul nostru și le amenință cu peire.

N'avem representațiunii bisericesci; nu scim cei mai mulți, nici în orașe ce are, ce n'are biserica, nu ne interesăm de ea și de lucrurile ei, mai târziu începem a deveni indiferenți până a ne înștrăina de ea și de aci e numai un pas până chiar la inimicițiă. Fratele devenit inamic e mai rău, decât inamicul străin.

Cetirea „rațiociniilor“ (socotelelor) înainte credincioșilor în tot anul — unde se cetesc — nu e reprezentare bisericescă și strică mai mult decât folosește. Strică, pentru-că dă ansă ómenilor la certe și împărăchierși și lucrului nu-i folosește, căci, ce s'a făcut rău peste tot anul, cu cetirea raportului despre acesta la finea anului răul nu se va prefăce în bine.

Lipsa representațiunii bisericesci aduce cu sine rēcirea inimilor nu numai în cele ale credinței, dēr și față cu interesele materiale ale bisericii. Nu jertfesc, nu testeză, ca la alte confesiuni, aprōpe nimeni, ceva bisericeșilor, nu se interesază de ce este, și se prăpădesce ce s'a adunat cu multă trudă și în mulți ani.

De 200 de ani, de când există biserica noastră gr. unită cu cevaș zel s'ar fi putut aduna în fiă-care comună bisericească averi frumoșe.

*) Dăm loc acestui articol, ce ni-l trimite un distins fiu al bisericii din părțile cele mai espuse ale Metropolei române unite, rezervându-ne a face observările și obiecțiunile noastre la cele espuse cu altă ocașiune. — Red.

POULETONUL „GAZ. TRANS.”

(9)

Antropomorfism și antiantropomorfism în limba română.

(Urmare.)

Țestă. Țestă seu țest se numesc scutbolit la brōșca țestōsă, apoi un fel de ptor portativ la țera.

Creerē. Metaforic indică creerii partea scutită și mai ascunsă a unei înălțimi: muntților, creerii Carpaților.

Creștet. Afară de creștetul capului se vorbește antropomorfic de creștet la obiect, ce dispune de un punct mai înalt de culminațiune, așa d. e. creștetul muntelui, creștetul arborelui etc. În același sens se dice și creșta¹⁾ muntților. Să se compare lat. *vertex* (creștet) aplicat la muntți (Quint. Inst. 8, 3, 48) apoi în sens de pol. (Cic. N. D. 2, 41, 105.)

¹⁾ Să se vadă mai jos etimologia cuvântului creștet.

Frunte. Sinonim cu cap ca antropomorfism este *fruntea* (contrarul *codă*) cu derivațiunea *frunțaș* (contrarul *codăș*). Să se compare espresiunile: în *fruntea* mesii; a fi tot-deuna în *frunte*; *fruntea* (elita) negustorilor; om de *frunte* adecă om ce stă tot în frunte etc. Să se compare și neologismele *front* și *frontispiciu*.

Obraz. De *obraz* se vorbește la ghetă seu cisme, având același sens, ca și căputa²⁾.

Falcă. Antropomorfic se usiteză numai diminutivul *fălcea*, d. e. *fălcea* de saniă. (talpă de rēzimat.)

Dinte. Dinți se numesc de regulă o serie de vērfuluri ascuțite, ce urmēqă unul după altul: așa sunt dinții la firēștrēu, pieptine etc. Să se compare în limba latină: dens pectinis (pieptine), Varro, L. L. 5, 23, 33; Tibull. 1, 9, 68; dens serrae

²⁾ Căputa e partea piciorului dela încheietura glesnelor până la degete; antropomorfic căpută se numesc și partea corēspondētore a încălțămintelor; compară *talpă* și *călcău* la picior și apoi la încălțăminte; *piept* și *spate* la corp și apoi la haine.

(firēștrēu), Plin. 16, 43, 83. Dinte ca antropomorfism obvine și în următoarele numiri botanice: dintele cănelui (*Erythronium*), dintele draoului (*Bidens tripartita*), dintele leului etc. — **Măseaua** se aplică antropomorfic, de câte ori e vorba de colțuri timpice și mai grōșe: măselele la rōtă.

Ochiū. Antropomorfisarea ochiului asemenea o întēlnim într'o mulțime de casuri: ochiū e geamul dela ferēștră, ochiū de pădure se numesc luminișul seu rariștea în crâng; ochiū e și virtejul de apă, seu găurelele, ce se formeză în pâne seu brânză; ochiuri sunt și petele de grāsime pe suprafața supei, seu punctele colorate la jocul de cărți, seu pe penele păunului. Tot de ochiū se vorbește și la țesăturī, plasă; ochiū se numesc și veriga la lanț, chiliōra seu cășulia la stup, apoi un boboc de flōre seu mugurele. Ochiuri se numesc și oule prājite în unt. Ce e *ochiul de găină*, asemenea scie ori și cine. Regnul botanic seu zoologic încă are aspectul unui Argus presărat de sus până jos cu ochi scântetori și vii. *Ochiul bouului* se numesc măr-

gărita (*Bellis perenis* seu și *Aster amellus* seu *Bupthalmum*); *ochiul sōrelui* e heliotropul, ér *ochiul șarpelui* miosotul. Din regnul zoologic mai cunoscută e păsăruica numită *ochiul bouului* (aușel, sfredeluș) și fluturașul numit *ochiul păunului*. — Să se compare următoarele antropomorfisme ale ochiului în limba latină: *oculus*, indicând petele colorate la panteră seu păun. Plin. 8, 17, 23; 13, 15, 30; *oculus*, mugurul la plante, Verg. Georg. 2, 73. De aici verbul *inoculare*, a inocula, altoi cu ochi, căci acest soiū de altoire era cel mai usitat la Romani. *Oculus* se mai numesc la Plinius, 25, 13, 10³ planta *Aizoum* maius.

Gene. Usul antropomorfic al genelor e fōrte interesant din punct de vedere semasiologic: genele indică figurat tot-deuna lumina seu ceva luminat. *Geana zilei* e aurora dimineții, zorile zilei (lat. *oculus diei*), *geana câmpului albiu* e zarea luminată a câmpului. La Aromâni *geana* are sensul special de luminiș, rariște în crâng (clai-rēre¹⁾), ceea-ce în graiul nostru, al Româ-

¹⁾ Obedenaru, Texte macedo-române, Glossar

În loc de a se aduna și mări la câtime însemnată aceste averi, se topesc pe lângă manipularea lor nerațională și fără grije, pe di ce merge. Ne având avere comunitatea bisericească, se năcăjește parochul, se năcăjește învățătorul în ea. Ambii umbli să scape de ea. Cel dintâiu fuge la parochia mai bună, cest din urmă la școlele de stat. Aprupe toți învățătorii mai harnici trec la școlele de stat. Așmâne ne putem închide școlele. Motivul principal e esplicabil. Cu plata, ce și cum se dă la un învățător confesional la noi, nu pôte omul trăi, necum se-și susțină și crească familia.

Din lipsa reprezentanței bisericesci se nasc și certele și frecările cele multe între preoții și învățătorii noștri. E raritate să audă, că preotul trăește bine cu învățătorul. Causa este, pe lângă rivalități nesocotite de autoritate, și aceea, că lipsind unul său altul în comunitatea bisericească, celalalt usurpă folosirea unor realități aparținătoare celui ce lipsește și mai târziu se încercă a și-le și ține. De aci certe și acuzări fără fine, căci fiind noi bisericesce neorganizată, n'avem în cele mai multe casuri nici date, nici documente, pe basa cărora s'ar puté aduce în certele aceste judecări drepte și basate.

N'avem nici reprezentanță a tracturilor și vicariatelor. Protopopii și vicarii fac ce pot și ce știu cu vađa lor personală. Puterea morală și auctoritatea cea mare, ce ar avé-o un tract protopopesc și vicariat organizat corăspunďător ca for de competență, ne lipsesc cu totul. Și, Dómne! câți numai dintre domnii preoți și învățătorii ar avé lipsă de a fi certați de frați și între frați pentru purtarea lor și de a fi ținuți pe cărarea cea dréptă indicată de chiamarea lor cea sântă și sublimă.

Tôte lucrurile bagatele merg la ordinariate (consistorii). Acolo neputându-se rezolvă din multe cauze iute, aici acasă se invenineză tot mereu, până ce ajung érași într'o edițiune deja periculósă pentru parochia respectivă la ordinariat și apoi nu se mai pot aplana în cele mai multe casuri fără de-a compromite autoritățile supreme bisericesci. Nu este disciplină mai bună, decât ceea ce o esercéză — și judecată mai dréptă și mai promptă decât ceea ce o enunță o corporațiune asupra membrului său. Când ajunge purtarea unui preot său învățător la cunoștința consistoriului réul cauzat bisericeii și școlei este deja irrepărabil.

N'avem reprezentanță diecesană. Cine pörtă grijea multelor și marilor interese diecesane? Câți-va ómenii bétráni crescuți mare parte în curtea episcopescă, cari nu cunosc ómenii și viața decât din aud și din cărți. Aceștia manipuleză fonduri, duc socoteli și se controlează ei pe ei, în loc să controleze ei pe manipulanți și cei ce dau socotelile și să fiă numai sfetnicii supremi ai diecesei în cele mórale, hierarchice și materiale. Resultatele ne sunt cunoscute precum și trebuința mare, ca să fiă cât de iute altmintrelea.

Cele mai scumpe interese bisericesci și școlare reclamă déră organizarea dieceselor nóstre corespondător spiritului timpului pe *basă reprezentativă*, fără de acesta biserica ne este amenințată, școlele perdute; căci biserica se subminéză prin legile bisericesci politice și ținuta oștilor față de ea a întregii administrații — (ajutóarele de stat și altele) — ér școlele ni-se subminéză prin școlele de concurență ridicate de guvern pe banii noștri contra noastră și prin atragerea celor mai buni învățătorii ai noștri la școlele de stat.

Să nu vorbim, că sistemul reprezentativ este incompatibil cu hierarchismul, când acest din urmă se împacă și cu acea împrejurare, că în multe locuri reprezentatiunea orășenescă, adevă Jidovii, calvinii și abia 2—3 gr. uniți români aleg pe parochul gr. unit.

Mare aparat și multe pregătiri încă nu ar trebui, ca să se facă lucrul cât de iute. Facă episcopii binele în mod autoritativ, numai să-l facă; va să dăcă organizeze reprezentanțele parochiale, tractuale, vicariale și diecesane cu ordinațiuni, numai să le organizeze cât de iute, că este mare și neîncunjurată lipsă de ele.

În acesta nu-i pôte opri nimeni, căci dreptul de a-și guverna după mai buna sa sciință și cunoștință diecesa nu i-l va contesta nimeni. Făcându-se acesta în curénd ne-am afla cu *organizațiune bisericească*, care ar impune mai mult celor ce vréu a îndesa pe Români gr. uniți în autonomia romano-catolicilor, decât tóte protestele. A cimentă această organizațiune apoi prin regularea relațiunilor dieceselor singuraticice între sine, ca să formeze un întreg organic tótă biserica noastră, nu va fi lucru greu, avénd archierei luminați în fruntea dieceselor.

Acésta o dorim, acésta o aș-

teptăm ca singura măsură mântuitoare pentru biserica și școla noastră, nu numai noi cei din părțile aceste mai espuse, ci în principiu toți Români gr. uniți.

S.

Conflictul României cu Bulgaria.

„Neue Freie Presse“ publică următoarea telegramă din Bucuresci:

„D-l Carp declară, că pentru România nu există nici conflict cu Bulgaria, nici motiv pentru înarmări.

„Atrăgând atenția puterilor asupra activității primejdioase a comitetului, România a predat puterilor îndatorirea de a face tóte demersurile.

„În cazul când crimele comise în România de Bulgari ar rămâne nepedepsite de Bulgaria, atunci România va proteja siguranța și liniștea propriei țări prin severe măsuri polițienesci și la frontieră în contra emigrării bulgăresci“.

*

„Timpul“ spune următoarele:

Soirea despre arestarea institutorului Ionescu, directorul școlei române din Turtucaia, de către autoritățile bulgare din Rusciuc, este din nenorocire adevărată.

Acum câte-va zile, d-l Ionescu, împreună cu soția sa plecase la Bucuresci spre a avea o audiență la d-l ministru al cultelor pentru afaceri privitoare la școla română din Turtucaia, pe care o dirigéază.

Ajunși la Rusciuc, în momentul când voiau să intre în vapor soții Ionescu au fost amândoi înhățați de nisece agenți bulgari. D-na Ionescu, mai voinică, a reușit să se smucéscă din mâinile agenților și a intrat în vapor. D-l Ionescu a fost ținut de agenți pe uscat și arestat.

Unde se află închis profesorul Ionescu nu se știe; consulul nostru din Rusciuc n'a putut afla nimic până acum. Se bănuiesc, că d-l Ionescu este dus într'un alt oraș bulgăresc, probabil la Varna.

D-na Ionescu, care la Rusciuc reușise să se refugieze în vapor, a venit la Giurgiu și de acolo la Bucuresci, referând d-lui C. Arion, ministrul cultelor, cele întâmplate. Casul a fost comunicat d-lui ministru de eserrie, care a făcut demersurile neoesare la Sofia.

D-na Ionescu, care se află în capitală are informațiuni particulare din Turtucaia, cumcă școla română de acolo a fost *devastată de Bulgari*.

Trebuie să adăugăm, spre o mai exactă înțelegere a lucrurilor, că d-l Ionescu deși director al unei școle române, este totuși supus bulgar.

*

Judecătorul de instrucție d. Florescu a terminat partea ordonanței privitoare la asinarea profesorului Mihăileanu; împreună cu judecătorul de instrucție, d-l Ciuflea, d-l Fio-

rescu lucréză acum la partea ordonanței privitoare la asasinarea lui Fitovsky.

Se speră, serie „Const“, că până Martia viitoare ordonanța de urmărire se pôte fi sfârșită și trimisă la camera de punere sub acusațiă.

Tóte investigațiunile făcute de justiție în cursul săptămânei acesteia și cele ce se vor mai face de aci înainte vor forma un supliment de instrucție.

*

Judecătorul de instrucție d-l Florescu a semnat Sâmbătă două nouă mandate de aducere în contra căpitanului Popoff și locotenentul Stoianoff din Rusciuc, cari sunt învinuiți a fi agenți provocatori prin banii și indemn în asasinarea lui Fitovsky.

Aceste două mandate vor apare în „Monitoriul Oficial“.

*

Despre armările și pregătirile Bulgariei se anunță:

La granița Dobrogei sunt concentrați cu totul 12.000 de ómeni cu 63 tunuri între cari 2 baterii cu tir repede; tot aici, e concentrată mare parte a cavaleriei bulgare. În fortărețele Vidin, Nicopole, Rusciuc și Silistra sunt concentrați 10.000 cu 86 tunuri, 24 de calibru mare. Întră Brezina și Taribrod sunt 5000 soldați, în orașele Șumla și Sistov 3000. Cu totul așa-dér 30.000. Afară de aceștia au fost chemate sub arme din contingentele dela 1886 și 1897 cam 30.000 de ómeni.

*

„Adevărul“ a dat soirea, că patrulele bulgare din Turtucaia ar fi tras Joia trecută salve de focuri asupra patrulelor române din Oltenița, că un soldat român ar fi rămas mort pe loc și că patrulele române ar fi răspuns cu alte salve, omorând pe mai mulți soldați bulgari.

Soirea, dăcă „Timpul“, este absolut inexactă. Ceea-ce a putut da nascere la această invențiune sunt focurile pe carșintinele le trag de mai multe-ori nóptea, creďend, că se apropie cine-va și cari de alt-fel nu au lovit pe nimeni.

Asemenea casuri se cercetéză și se rezolvă de șefii posturilor respective dela graniță.

*

Duminecă s'a ținut parastasul pentru odihna sufletului răposatului patriot Mihăileanu la biserica Sf. Gheorghe-Nou, în Bucuresci.

*

Bulgarul Hazarfanoff, care era în relații cu ucigașii lui Mihăileanu, a fost dat peste graniță. Acest Hazarianop nu avea nici o meserie, oi trăia din escrocherii; dânsul nu avea nici pasport, nici vre-un alt act.

SCRILE ȚILEI.

4 (17) Septembrie.

Dela Adunarea Asociațiunei mai publicăm ca întregire a raporturilor de mai înainte următoarele amănunte: În diferitele secțiuni literare au fost aleși câte 5 membri; astfel și în secțiunea școlară s'au ales cinci membri, fiind între aceștia și d-l canonic din Blași Dr. Vasiliu Hossu, al cărui nume raportorul nostru l'a fost scăpat din condei.

Între óspeții, cari au luat parte la adunare, au fost și mai mulți bărbați distinși de dincolo de Carpați, între aceștia din Craiova d-nii: M. Străjănu, Ion Faur, adv. Cheșan, compozistul Musicescu (Iași), deputații Ilescu și Coandă, revisorul școlar N. D. Spinean, colonel Drogăescu etc.

Regele Carol la Ragaz. În 22 Aug. v. Regele Carol și-a început cura sa la Ragaz. Săptămâna trecută a făcut dîlnic esecursiuni în localitățile din împrejurime. În 25 Aug. v. a sosit la Ragaz și principesa moștenitor Ferdinand cu principesa Maria și micii principii. Sâmbătă în 26 Aug. v. Regele a primit visita principesei Autoaneta de Hohenzollern și a principesei Matilda de Saxa, pe cari le-a reținut la dejun.

Scire personală. Cu ziua de azi, 17 c., d-l primar al orașului Brașov, F. Hiesmesch, își începe concediul de șese săptămâni dat de reprezentanța orășenescă, con-

nilor de dincoace de Dunăre se exprimă metaforic prin ochi: ochi de pădure. Esplicarea acestei aparițiuni semantologice trebuie să o căutăm în limba latină. *Gena* latinesc și mai ales pluralul *genae* indică de regulă partea superioară a feții dela pleoape în jos, până la osul fălcilor; e identic deci ca sens cu *obrazul* nostru, Plin. 11, 37, 57 și 58. *Gena* obvine în loc de palpebra, așa-déră în sens de *geană* la Ennius (Festus s. v. și Serv. ad Verg. Aen. 6, 683); la poeți însă *gena* are sensul special de *ochi* (Prop. 3, 12, 36; 4, 5, 16; Ovid. Pont. 2, 8, 66, Her. 20, 206). Sensul de *geană* (palpebra) și l'a păstrat *gena* în graiul de tóte Țilele al poporului nostru, ér sensul de ochi al cuvântului îl regăsim în usul antropomorfic al genelor: *geană* ca antropomorfism e identic cu ochi.

Sprânceană indică ca antropomorfism: a) în genere ori-ce parte răsărită de pământ; de aci adjectivul *sprânceanat* (răsărit, ridicat): culmea sprânceanată a dealului; b) în special: muche, culme, așa d. e. sprânceană muntelui. Tot sensul de culme

il are și *sufărțeao* în graiul Aromânilor. În limba latină *supercilium* încă indică partea mai răsărită, vârful, culmea, așa d. e. *supercilium tumuli* (sprânceană dealului) Liv. 34, 29, 11; ba obvine și singur în sens de înălțime, deal: *supercilium quoddam excelsum nacti* (ajungând pe o colină înaltă) Auct. B. Afr. 58, 1.

Pleoă obvine ca antropomorfism mai numai în frasa: *pleoă* cosciugului, (capacul cosciugului). *Pleoă* e partea aceea a feței omenesci, care acopere ochiul și-i ascunde lumina Țilei, ér cosciugul, respective capacul cosciugului îi astupă omului pentru tot-déuna lumina strălucitoare a Țilei. *Pleoă* cosciugului, ori cât se pare de simplă ca espresiune, e una din cele mai plastice metafore ale graiului nostru popular.

Lumina ochiului se numește în graiul poporului nostru pupila. Probabil tot ca antropomorfism trebuie interpretată lumina în sens de *geană* la giuvaere: *lumina* inelului, ceea ce e identic cu peatra inelului. Să dăcă și *lumina* puscei, înțelegându-se gaura, prin care se dă foc.

Urechă (lat. vulg. auricula, resp. oricula). Figurat se vorbește de urechiă la vase, d. e. *urechea* urciurului (tórtă, mâner), apoi la ac: *urechea* acului; *urechea* cismeii etc. Să se compare în limba lat. *auris* la plug, un fel de corman la plugul roman: *binas aures, duplici aptantur dentalia* ¹⁾ dorso Verg. Georg. 1, 172.

Gură ca antropomorfism are un us forte variat. *Gură* indică a) ori-ce apertură, deschidătură de forma gurei: gura tunului, pivniței etc. b) ori-ce loc deschis, ce mijlocese comunicațiunea: pe o *gură* de raiu (intrare); *gură* de văi (trecătoare strîmtă); *gurile* Dunării etc. c) ori-ce margine subțire mai ales la instrumentele de tăiat, așa cum sunt și marginile gurei (buzele): *gura* cuțitului, săbiei etc. Acelaș us îl are și latinescul *os* (*gură*): *os specus* (gura peșterii) Tac. Ann. 4, 59; *os portus* (gura portului) Cic. Verr. 7, 12.

(Va urma.)

NICOLAE SULICĂ.

¹⁾ *Dentalia* (dela dens, dinte), fierul plugului, așa d'éră tot antropomorfism.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov,
se pot procura următoarele cărți:

Scrieri literare pentru popor.

„Caractere morale, exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne“ de *Ioan Popa*, profesor. Cetitorul află în această carte (de aproape 400 pag.) o comoră nespuse de prețioasă de învățături, de mângâieri, de însuflețiri spre tot ce e moral, nobil și frumos. Prețul 1 fl. 25 cr. (cu posta 1 fl. 35.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adăuga și portul postal.

„Carte pentru toți“, întocmită după ideile lui Sam. Smiles, de Teodor V. Păcățian. Prețul 40 bani (plus 5 b. porto).

Legende și Basmele Românilor adunate din gura poporului de neuitatul *P. Ispirescu*. Format 8° de 400 pag. Prețul 1 fl. 70 cr. (cu posta 1 fl. 80.)

Dilele lui Mesia (Ben Hur) de renumitul scriitor *Lewis Wallace*. Tomul I conține 532 pag. și costă numai fl. —75 cr. Er tom II are 508 pag. și costă 70 cr. Intregul op. fl. 1.45 cr. (francat fl. 1.60 cr.)

Săpătorul de bani, comedia în trei acte, localizată de *A. Popp*. Se recomandă mai ales pentru cei ce vor să jöce teatru. Prețul 12 cr. (prin postă 14 cr.)

Vięta după morțe, sęu nemurirea sufletului, dedusă din misterul ființei omenești și deșertăciunea celor trecătoare, de *I. P. Ediția II*. Prețul fl. —50 cr. Cu posta 55 cr.)

Noępi de ięrnă. novele pentru popor de *George Simu*. Conține novele cu tendințe morale. Form. 4° 250 pag. Prețul 60 cr. (cu posta 65 cr.)

Țigani, schiță istorică lucrată pentru petrecere după mai mulți autori, de cunoscutul nostru scriitor *I. P. Reteganul*. Prețul 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Merinde dela școlă, sęu învățături pentru popor, de *Dr. G. Popa*. Prețul 60 cr. (cu postă 70 cr.)

Poveștile Bănatului, este o carte mare cu povești din Bănat, de *G. Cătană*, împărțită în 3 tomuri. . . Prețul 65 cr. (cu posta 70 cr.)

Musa Someșană, poezii populare din jurul Năsăudului, culese de *Iuliu Bogariu*. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Buchetul, culegere de cântări bătrânești și naționale de *I. Pop Reteganul*. Prețul 25 cr. (cu porto 28 cr.)

Dracul, novelă de *V. R. Buticescu*. Are tendința de-a combate credința deșertă. Prețul 10 cr. (cu porto 12 cr.)

Lira Bihorului, o carte cu povestiri istorice scrisă în versuri, de *Antoniu P. p.* Prețul 20 cr. (cu porto 23 cr.)

125 chivuturi de cari strigă feciorii în joc, de *I. P. Reteganul*. Pr. 12 cr. cu porto 15 cr.

Opșaguri, cât cioplite, cât pilitę și la lume împărțite, de *I. P. Reteganul*. Vre-o 60 de poezii glumețe. Pr. 40 cr. (+ p. 5 cr.)

Din trecutul Silvaniei, legende de *V. Russu*. Conține 170 pag. Prețul. 30 cr. era la început 1 fl., acum (cu porto 35 cr.)

Vivia, sęu Biserica din Curta gine, narațiune istorică, tradusă din italianesce de *Dr. Iuliu Dragoș*. Prețul 70 cr. (+ 5 cr. porto).

„**Preotul din Noieni**“, narațiune istorică din vęcul nostru, scrisă de *Arghirobarbu*. Prețul 10 cr. (+ 2 cr. porto.)

Părintele Nicolae, schiță din vięta preoților de *G. Simu*. Pr. 30 cr. + 3 cr. porto).

Poesii de V. R. Buticescu. Prețul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu posta 70 cr.)

Felicitări în poezii și prosă la anul nou, ziua născerei și ziua numelui, precum și vorbirii la diferite ocaziuni școlastice, de *G. Simu*. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

Cartea Săteanului, de *Emanuel Păcățianu*. Conține mai multe povești populare, scrise în stil forțe ușor, și printre ele mai multe poezii, mai ales satirice. Prețul 45 cr. (cu posta 50 cr.)

Suspın și zimbire, poezii și prosă, de *A. Pop*. Prețul 40 cr. (cu porto 43 cr.)

Risete și zimbete, de *T. V. Gheaja*. cu 254 de anecdote, păcălituri și povestiri glumețe. Prețul 30 cr. (cu posta 35 cr.)

„**Considerațiuni istorice asupra asociațiunii popoarelor** și aplicațiunea lor la nașunea noastră de *Ioan Clanciu* profesor în Bucuresci. Prețul 1 fl., (+ 5 cr. prt.)

„**Amicul bun**“, colecțiune de lectură solidătoare de caracter în direcțiune reli-

giösă-morală, tradusă de prepositul capitular *Ioan Papiu*. Prețul 10 cr. (+ 2 cr. porto.)

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită considerațiune la modul de vețuire a țeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conține vre-o 25 figuri în text. Se vinde acum în loc de 80 cr. cu 50 cr. (+ 5 cr. porto)

Cuęete și considerațiuni din experiența vieții lui Argirobarb. Conține 170 de sfaturi înțelepte, scöse din pățania vieții. Prețul 10 cr. (cu posta 12 cr.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din vięta Românilor bihoreni, de *L. Rudow-Suciu*. 148 pag. 8°. Prețul. 50 cr. (cu porto 55 cr.),

Povestea despre prințul Ahmed al Kamel sęu Pribeagul îndrăgostit, tradusă de *Dr. T. Prețul 30 cr. (+ 3 cr. prt.)*

Toaste pentru tot felul de persoane și ocaziuni, de *Tit. V. Gheaja*, spiritual la instit. de corecțiune din Gherla. Pr. 20 cr. (cu posta 22 cr.)

Scrieri școlare.

Istoria pedagogiei de *V. Gr. Borogovan* O carte nouă și de mare interes pentru toți bărbaiii de școlă. Prețul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul școlilor poporală din diecesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor). Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechiu) costă 25 cr., er partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Cântul în școlă poporală de *Iuliu P. p.* învățator în Năsăud. Teoriă, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățatori și părinți, prelucrat de *Basilin Papiu*, profesor la seminarul din Blășiu. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„**Învățatură creștinăscă**“ sęu **Catechismul mare** pentru tinerimea greco-cath. Edițiunea III. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de odinioară al Gherlei, *Ioan Alexi*. Noua edițiune a apărut cu îmbunătățiri și e tipărită cu ortografia cu semne. Conține 284 pag., format 8°, e legată solid și costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Gramatica limbii române, pentru școlile inferioare, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu*. Partea I. Etimologia. Edițiunea II. Prețul 50 bani.

Cursul la bursa din Viena.

Din 15 Septemb. 1900.

Renta ung. de aur 4%	115.05
Renta de coröne ung. 4%	90.85
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.30
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	98.35
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.50
Bonuri rurale ungare 4%	90.15
Bonuri rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	162.75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	141.50
Renta de argint austr.	97.65
Renta de hărtie austr.	97.25
Renta de aur austr.	116.40
Losuri din 1860.	132.25
Acții de-ale Băncei austro-ungară	17.09
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	679.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	663.50
Napoleoniori	19.30
Mărci imperiale	118.25
London vista.	242.12½
Paris vista	96.25
Rente de coröne austr. 4%	97.90
Note italiene	90.30

Cursul pieței Brașov.

Din 16 Septembrie 1900.

Banconota rom. Cump.	19.08	Vënd.	19.12
Argint român. Cump.	18.80	Vënd.	18.90
Napoleoniori. Cump.	19.26	Vënd.	19.30
Galbeni Cump.	11.30	Vënd.	11.40
Ruble Rusesci Cump.	127.—	Vënd.	—
Mărci germane Cump.	58.50	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.72	Vënd.	—
Seris. fone. Albina 5%	100.—	Vënd.	101.—

„**Gazeta Transilvaniei**“ cu numărul à 10 fl. se vinde la librăria **Nic. I. Ciurcu** și la **Eremias Nepoții**.

(6) **Bluse de mătase fl. 2.40 cr.**

și mai scumpe! — 4 metri. — Trimise libere de porto și de vamă! *Mostre se trimit imediat*, asemenea și de „mătăsuri Henneberg“ negre, albe și colorate, dela 45 cr. până la 14 fl. 65 cr. metru.

G. HENNEBERG fabricant de mătăsuri (liferant al curții c. r.) **ZÜRICH.**

Sz. 5255—1900.
ukvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék, mint tüknyvi hatóság, közhirrő teszi, hogy Gavet P. Juon hosszufalusi lakos végrehajtatónak néhai Gavet I. Juon hosszufalusi lakos végrehajtást szenvedő elleni 1045 korona tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a hosszufalusi kir. járásbiróság) területén lévő I. a hosszufalusi 331. sz. tüknyben A + alatt főkő 639 és 640 hrsz. ingatlanokból Gavet I. Juon adóst megillető jutalékra 413 korona. II. a hosszufalusi 1552, sz. tüknyben A + alatt foglalt 3000 és 3001 hrsz. egész ingatlanra 32 koronában, ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi október hó 24-ik napján d. e. 9 órakor az irodában megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól eladatni fog.

Árverezési szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ban jelzett ártolyanossal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírba a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Brassó, 1900 évi június hó 20-án.

A kir. törvényszék, mint tükvi hatóság.

Elekes
egyes bíró.

1—1. 1093

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
Brașov, Tęrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provędut cu cele mai bune mijlöce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a putę esecuta **orice comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru tőte speciile de serviciuri.
CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE	BILANȚURİ <i>Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.</i> <i>Couverts, in lötă mărimeca.</i>
STATUTE.	TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
FOI PERIODICE.	PREȚURİ-CURENTE și DIVERSE
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	BILETE DE INMORMENTARI.
PROGRAME ELEGANTE.	
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI IN COLORI.	
ANUNȚURİ.	

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Tęrgul Inului Nr. 30, etagiul I, cătră stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

A V I S.

Precuțerațiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potü face și reînăcri și când dela 1-ma și 15 a fiă-carei luni.

Domnii abonați sę binevoiască a arăta în deosebii, când voiesc ca espedarea sę li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonază din nou sę binevoiască a scrie adresa lămurit și sę arate și posta ultima.

Administraț. „Gaz. Trans.“